

Asia: VN/15767/2021

## **Ehdotus kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiaksi (IPR-strategia)**

### **Lausunnonantajan lausunto**

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Lausuntopyyntö VN/15767/2021,

Ehdotus kansalliseksi aineettomien oikeuksien strategiaksi

Yleisesti ottaen kansallisen IPR-strategian ehdotus sisältää paljon tähdellisiä näkökulmia. Siitä jää kuitenkin puuttumaan selkeä strateginen fokus ja priorisointi.

VTT kiinnittää huomiota ainakin seuraaviin asioihin; 1) IPR:n kansainvälisen kilpailukyvyyn merkittävyyden huomioimisessa, tulisi ottaa laajemmin huomioon kansainvälisesti merkityksellisen ammatilliset asiantuntijatahot ja instituutiot (nyt mukana olivat lähinnä EU, EUIPO, EPO ja WTO), 2) osaamisen kehittämisen fokuoiminen tiettyjen mekanismien osalta ensivaiheessa yritysten ja tutkimuslaitosten johtoon ja kiinnittämään enemmän huomiota IPR:n hyödyntämisen konkreettisiin työkaluihin (pelkkä tietoisuus ei riitä jos ei ole käytännön kokemusta implementoimisesta, ts. myös kyvykkyys järkevään ja tehokkaaseen suoritukseen on turvattava), 3) IPR:n arvottamisen osalta toimenpiteet oli siirretty vuoteen 2023. Koska liiketoiminnassa ne ovat juuri sitä konkretiaa, jossa on eniten opittavaa sekä tehostettavaa aikataulua voisi nopeuttaa. Alla lukukohtaisissa kommentteissa on toivottavasti tätä tekemistä kiihdyttäviä vinkkejä.

Kun prioriteetti-asiat ovat kunnossa, voidaan rimaa asteittain nostaa. Edellä mainitulla kolmella alueella voidaan kuitenkin jo olettaa saavutettavan riittäviä tuloksia, jotta kansallisen IPR-strategian kattava jalkauttaminen voidaan viedä maaliin asti.

#### **5.1 Toimenpiteet IPR-osaamisen kehittämiseksi**

1) Lisätään pk-yrityksille suunnattua IPR-neuvontaa ja tiedonsaantia.

Olennainen pullonkaula IPR:n tehokkaamman hyödyntämisen tiellä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä on johdossa, jolloin kannattaisi hakea fokusta vähäisten resurssien allokoimisessa johdon suuntaan tapahtuvassa neuvomisessa ja kouluttamisessa. IPR-kummi ajatus voi sinällään kannatettava, mutta kovin löyhä ajatuksellisesti ja kaipaa terävöittämistä. Ei ole uskottavaa, että tätä pystytään myymään yrityksiin suuntaan jos ei ole selkeästi mietitty, mitä konkreettista hyötyä ja lisäarvoa tällaiset kummit pystyvät heille toimittamaan. Vaikka BF on yleisluontoisessa liiketoiminnan rahoituksen ja resurssien koordinoinnissa omalla vahvuusalueellaan niin IPR:n kokonaisvaltainen hahmottaminen ei ole BF:n ominta osaamista ja on syytä varmistaa, ettei BF tule tässä olemaan liikaa IPR-konsulttitalojen vietävissä, vaan saa niiltä konkreettisia tuloksia.

2) Vahvistetaan IPR University Centerin roolia IPR-koulutuksen tarjoajana.

Ottaen huomioon IPRUC:n resursointi (muutama johtaja, pari päällikköä ja pari harjoittelijaa) ja nykyinen vahvasti juridinen fokus, ehdotamme, että IPR:ään liittyvän eri asiantuntemuksen laajempi kirjo saataisiin mukaan. Uusien teknologioiden ja kaupallisen pelikentän hahmottaminen vaatii käytännössä paljon muutakin liiketoiminnassa kriittistä osaamista, ei pelkästään juridiikkaa.

4) Lisätään IP-osaamista julkisella sektorilla varmistamalla riittävä koulutustarjonta niin valtion kuin kuntien tasolla ja myös valtionhallinnon sisäisissä IP-kysymyksissä.

VTT pitää tätä ehdottomasti kannatettavana ajatuksena. Toivomme, että HAUS Oy koulutuskurssitusta hankkiessaan huomioi erityisesti esim. tässä ehdotuksessa edellä mainitut prioriteetit, jotka ovat luonteeltaan kansantaloudellisia ja hyvin käytännönläheisiä. Vaikka julkinen sektori esitetään tässä yhtenä selkeänä segmenttinä niin pohjatiedot ja näkökulmat ovat varmasti hyvin kirjavia ja siksi on todennäköisesti tarvetta hyvinkin eri tavoin räätälöidyille kurssituksille.

## 5.2 Toimenpiteet aineettomien oikeuksien kaupallistamisen tukemiseksi tutkimusorganisaatioissa

1) Tuetaan TKI-tiekartan mukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään sekä avoimessa että soti-  
mustutkimuksessa syntyvien tutkimustulosten jatkojalostamista ja kaupallistamista, ja varmistetaan, että aineettomiin oikeuksiin liittyvät kysymykset tulevat laajasti huomioiduiksi.

Koulutusta tutkijoille on nykyisin suhteellisen hyvin tarjolla. Ongelma on enimmäkseen kuitenkin siinä, että tarve ei ole tutkijoiden suuntaan prioriteettilistalla. Muutosta voi vauhdittaa ajamalla viestiä eteenpäin monesta eri suunnasta. Yliopistojen johto on tässä avainasemassa - kuten yrityksissäkin - ja tämän vuoksi heidät on vakuutettava ensin, jonka jälkeen tulee sitoutuminen ja tarvittaessa resursointi. Yliopistojen rahoituspohjassa on syytä palkita tuloksellista IPR:n

hyödyntämistä, joka pitää hahmottaa kokonaisuutena; ts. spinnatut yritykset, niiden keräämä rahoitus, työllistäminen ja lisensoidut teknologiat yritysmaailmaan ylipäättään ja toisaalta on syytä myös resursoida pitkäjännitteistä rahoitusta näiden siemenien suojaamiseen. Kuten esityksessäkin todetaan, ei yliopistoilla keskimäärin ole tähän riittävästi rahoitusta. Rahoituksen ei tarvitse tarkoittaa sitä, etteikö tuloksellisuutta seurata ja tavoitteita aseteta, päinvastoin.

### 5.3 Toimenpiteet IP-oikeuksien merkityksen vahvistamiseksi osana poliittista päätöksentekoa

Tämä lause; ”Innovaatioiden tulee olla yritysten hyödynnettävissä.” ymmärretään, toivottavasti oikeassa kontekstissa sillä ajatus lienee; ettei juridinen raamitus ja yhteiskunnan tukirakenteet estä yrityksiä a) tunnistamasta omia oikeuksiaan b) toisten oikeuksia tai c) IPR:n arvoa niitä hankittaessa vaan ennen kaikkea antaa työkaluja kaikkeen kolmeen osa-alueeseen.

1) Lisätään valtioneuvoston tasoisten strategioiden ja muiden toimintasuunnitelmien valmistelun ja käsittelyn avoimuutta valtionhallinnon IP-oikeudellisten kysymysten oikea-aikaisen tunnistamisen varmistamiseksi.

Aineettomien oikeuksien tilastoinnissa on muitakin organisaatioita kuin EPO ja EUIPO, joita voi käyttää tilastoidun tiedon keräämisen järkevässä haarukoinnissa; esim. julkisen sektorin tutkimuslaitosten puolella Eurooppalainen ASTP [www.astp4kt.eu](http://www.astp4kt.eu) ja USA:ssa vastaava AUTM <https://autm.net/> Lisäksi LES (Licensing Executives Society) <https://www.lesi.org/> ja alalla arvostetut julkaisut, kuten IAM (Intellectual Asset Magazine) <https://www.iam-media.com/> ja IPM (Intellectual Property Magazine) <https://www.intellectualpropertymagazine.com/> julkaisevat laajasti eri menetelmistä teollisoikeuksien arvon tilastointiinkin liittyen. Kun IPR:ien käyttö on ennen kaikkea liiketoiminnan toimintoja tukeva toiminto niin olisi hyvä saada kansainvälinen vertailupohja kuntoon myös tämän datan osalta.

2) Kehitetään aineettomien oikeuksien arvon määrittelyyn liittyvän tiedon tilastointia ja parannetaan olemassa olevien aineistojen saatavuutta ja käytettävyyttä.

Olisi hyvä, jos tätä priorisoidaisiin jopa enemmän kuin muita osia tässä lausunnossa. Edellisessä kappaleessa mainittuja lähteitä ja instituutioita kannattaa käyttää asioiden nopeampaan hahmottamiseen, jos ei ministeriöistä ja tukiorganisaatioista löydy omaa osaamista asiassa.

### 5.4 Toimenpiteet Suomen IPR-järjestelmän kehittämiseksi

1) Toteutetaan patenttilainsäädännön kokonaisuudistus.

Varmastikin lakien tarkastelu on uudessa ajassa tarpeen, tosin käytännön ongelmat eivät ole primääristi Suomen laissa vaan siinä, että Suomen lait ovat harmonisia ja vastaavat niitä tarpeita mitä kansainvälinen kilpailu tuo mukanaan yritystoiminnassa. Priorisointi tulisi siis olla kysymyksissä, jotka parantavat lain näkökulmasta suomalaisten yritysten mahdollisuutta vastata kansainväliseen kilpailuun ja tässä suhteessa laki ei ole niin iso ongelma kuin lausunnossa nostetut muut asiat. Kannattaa myös huomata, että kokonaisuutena Suomessa voimaan saatu teollisoikeudellinen suoja on suoraan verrannollinen markkinan kokoon, joka ei Suomeen rajattuna ole kovinkaan merkityksellinen.

## 6.6 Toimenpiteet IPR-järjestelmän ja -sääntelyn kehittämiseksi EU:ssa ja kansainvälisesti

EU on se eturintama, jonka kautta Suomikin operoi kansainvälisessä kilpaillussa markkinassa eli toivottavasti tähän rajapintaan on resursoitu myös oikeanlaista osaamista IPR-käytöstä liiketoiminnassa ja kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamisen näkökulmasta. Kysymykset eivät ole helppoja ja jo se, että yhteistä Eurooppalaista patenttijärjestelmää ei ole saatu maaliin kaikkien vuosien jälkeen, osoittaa intressien olevan moninaisia.

2) Muodostetaan tilannekuva Suomeen kohdistuvien ulkomaisten investointien vaikutuksesta kriittiseen aineettomaan omaisuuteen ja suunnitellaan politiikkatoimia sen pohjalta.

Tässä on varmasti syytä olla kansallisessa tasolla hereillä FDI (Foreign Direct Investment) käyrät ovat olleet hurjassa kasvussa, joka lyhyellä tähtäimellä on toki hyväkin asia mutta olisi hyvä turvata näiden investointien pitkän tähtäimenkin tulosten jakaantuminen myös Suomen hyväksi. Tässä IPR:llä, sen omistajuudella ja jatkokehittämisen kannalta kilpailukykyisen osaamisen pysymisellä Suomessa on tärkeä rooli.

Espoossa 2.7.2021

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Jari Rantala, IPR Manager, Matti Karhunen, General Counsel

Karhunen Matti

